

НАПРЯМ 2. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ТА НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКАМИ СТАТІ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Гарбарчук О.В.

*студентка 3 курсу юридичного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 домашнє насильство – це діяння (дія або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняється в сім'ї чи в межах місця проживання або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [1].

Фактично, домашнє насильство може виражатися в таких діях, як: – словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування; – ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру; – будь-яких діянь сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди, або стосовно дитини незалежно від згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності; – умисному позбавленню житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення

без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

За вчинення домашнього насильства чинним законодавством передбачено кримінальну, адміністративну чи цивільно-правову відповідальність.

Так, адміністративна відповідальність за вчинення домашнього насильства передбачена статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Відповідно до санкції вказаної статті, вчинення домашнього насильства або насильства за ознакою статі, тобто застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо, тягне за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (170-340 грн.) або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до семи діб.

У свою чергу, повторне вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі особою, яку протягом року вже було піддано адміністративному стягненню за вчинення таких дій, тягне за собою накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (340-680 грн.) або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб [2].

Дії кримінального характеру, пов'язані з домашнім насильством, можуть бути кваліфіковані за однією із статей Кримінального кодексу України. Це може бути, зокрема, нанесення тілесних ушкоджень різного ступеню тяжкості (статті 121, 122, 123, 125), погроза вбивством (стаття 129), зґвалтування (стаття 152) тощо. Найбільш тяжким злочином даної категорії є умисне вбивство (стаття 115).

Крім того, Кримінальний кодекс містить статтю 126-1 (Домашнє насильство), яка передбачає відповідальність за умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного домашнього насильства. Такі дії караються громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до двох років.

Поряд з притягненням до адміністративної чи кримінальної відповідальності до особи, яка вчинила домашнє насильство, можливе застосування також заходів цивільно-правової відповідальності, які полягають в необхідності відшкодування потерпілому завданої моральної та матеріальної шкоди [3].

Література:

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення 04.10.2021);
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 04.10.2021);
3. Кримінальний кодекс України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 04.10.2021).

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КАЛІЦТВО ЖІНОЧИХ ГЕНІТАЛІЙ, ПРИМУСОВИЙ АБОРТ ТА ПРИМУСОВУ СТЕРИЛІЗАЦІЮ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ЩОДО ЖІНОК: УЗГОДЖЕНІСТЬ ІЗ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИМИ НОРМАМИ (ЗА СТАМБУЛЬСЬКОЮ КОНВЕНЦІЄЮ)

Довженко Я.М.

аспірантка 2 року навчання

*Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України
м. Київ, Україна*

Проблема насильства є однією із основних проблем, що існують в будь-якій країні світу незалежно від соціально-економічного, культурного розвитку держави. Адже ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню або покаранню (ст. 28 Конституції України). Найпоширенішим і найбільш небезпечними кримінально-караними діяннями за ознаками статі є насильницькі кримінальні правопорушення проти життя і здоров'я, що вчиняються щодо жінок.

З прийняттям Радою Європи Стамбульського конвенції, насильство щодо жінок і домашнє насильство почали розглядатися не лише як питання окремої постраждалої особи, а як порушення прав людини, відповідальність за реагування на які лежить на державах-учасницях Конвенції. Тому запобігання такому насильству стає не питанням доброї волі, а юридичним зобов'язанням держав. Стамбульська конвенція визначає, що держави-учасниці договору зобов'язані включити до власних правових систем кримінальну відповідальність за такі